

Když poneseme jeden druhého, bude se dobro šířit

Po téměř čtyřech letech intenzivní práce ukončuje Centrum pomoci cizincům (CPC) v Letohradě v prosinci 2025 svou činnost. Splnilo svůj účel – pomohlo s integrací do české společnosti více než tisíce lidem z Ukrajiny, kteří se usadili v okrese Ústí nad Orlicí. CPC založila Oblastní charita Ústí nad Orlicí hned po vypuknutí války, protože vzápětí po 24. únoru 2022 začaly do bezpečných Čech proudit zástupy uprchlíků z Ukrajiny. Začátky činnosti Centra pomoci cizincům výrazně usnadnila vstřícnost mnoha dárců - firem, měst a obcí, spolků, obchodního družstva Konzum, farností i jednotlivců, kteří okamžitě zareagovali na tuto krizovou situaci, a pomohli Oblastní charitě peněžními či materiálními prostředky.

Vedoucí Centra pomoci cizincům Veroniku Peškovou jsme požádali o malou reflexi této služby:

Na jaké konkrétní činnosti jste se v průběhu celé doby orientovali?

Zpočátku to byla akutní humanitární pomoc, protože většina lidí – většinou starších a žen s dětmi - přišla jen s pár osobními věcmi a neměli kam jít – jídlo, hygienické potřeby, oblečení, přikrývky. V Centru pod střechou v Letohradě jsme zřídili a do 30. dubna 2022 provozovali humanitární sklad. Současně s tím jsme sháněli ubytování, protože zpočátku ukrajinští uprchlíci přespávali v tělocvičnách, školních budovách apod.

Vlastní činnost CPC se týkala převážně poradenství, tlumočení, doprovodů na úřady, do škol, k lékařům, řešili jsme zápisy dětí do škol a školek. Řada uprchlíků potřebovala překlady dokumentů, potřebovali pomoci vyřídit povolení k pobytu, nejrůznější administrativní záležitosti, řešit nájemné, platby za odpad, bankovní převody, inkaso atd.

Další činností CPC byla online výuka českého jazyka, kterou za tu dobu prošla více než tisícovka lidí. Domluvit se místním jazykem je pro každého příchodího prioritou.

Fungovaly zde také dvě Adaptační skupiny pro děti – letohradská za vydatné pomoci místní farnosti a podpory města do konce srpna 2023, ve Sloupnici pracovala Adaptační skupina s podporou obce do konce srpna 2025.

Pro nás je řada věcí samozřejmostí. Bylo obtížné pro uprchlíky z Ukrajiny pochopit, jak tady věci fungují?

Ano. Bylo nutné jim vše vysvětlit a opakovat a opakovat, protože vše pro ně bylo nové a neznámé. Zpočátku nedůvěřovali ani nám. Báli se, že jsme podvodníci nebo že naše služby budou drahé. Postupně ale tyto bariéry opadly, a my jsme navázali natolik důvěryhodné vztahy, že si nás na tlumočení náročné komunikace opakovaně vyžádaly třeba OSPODY. Pravidla, která v České republice máme, sice zpočátku některým připadala náročná. Postupně je ale přijali, pochopili, naučili se je respektovat, a dnes vidí jejich výhody - zdravotnictví je u nás pro všechny, úřady jsou nezávislé a fungují pro všechny, ne jen pro vyvolené, kteří mají peníze.

V únoru 2022 se Češi ujali uprchlíků s otevřeným srdcem a opravdovým soucitem. Postupně se ale lidé z Ukrajiny adaptovali na místní podmínky, opadla prvotní krize, ale i naše semknutost. Jak se situace vyvíjela u vašich klientů?

S postupnou adaptací začali mít někteří z nich psychické problémy. To trauma násilného vytržení z domova se u nich projevovalo postupně. Některé ukrajinské děti ve školách se staly terčem posměchu některých spolužáků, kteří přebírají předsudečné názory svých rodičů a dávají jim to najevo. Začali jsme hledat dětské psychology, navázali jsme spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradnou v Ústí nad Orlicí.

Co vidíš, když se ohlédneš za uplynulými čtyřmi lety práce Centra pomoci cizincům?

Vidím velkou snahu ukrajinských uprchlíků, kteří se chtějí integrovat. Přišli k nám vyděšení lidé, které bylo potřeba uklidnit. Dnes jsou z mnohých sebevědomí občané, kteří už nepotřebují naši pomoc, mají práci, mají kde bydlet, domluví se česky, budují si přátelství a vztahy na pracovišti i v místě bydliště.

Existuje příběh, který v tobě rezonuje více než jiné?

Těch příběhů je spousta. Někteří klienti si prožili tolik, že je zázrak, že normálně fungují. V poslední době myslívám na starší manžele, kteří k nám přišli z Charkovské oblasti. Měli doma hospodářství, které jim okupanti zničili, dům vyrabovali a nakonec vše rozbombardovali. Jsou velmi vděční za to, že tady můžou být, že mají kde bydlet. Jejich osud je nejistý – nemají se kam vrátit, a nemají ani příjem na to, aby tady mohli zůstat.

A co ty čtyři roky udělaly s tebou?

Zpočátku jsem plakala s každým klientem, který mluvil o tom, co zažil. Musela jsem se zocelit. Vážím si o mnoho víc své rodiny. Snažím se žít přítomným okamžikem, protože si uvědomuji, jak je vše kolem nás křehké. Věřím, že dobro nevymřelo, že je silnější než zlo. Věřím, že když v případě nouze poneseme jeden druhého, bude se dobro pořád šířit mezi lidmi.

Jak bys shrnula působení Centra pomoci cizincům?

V době akutní nečekané krize stálo po boku mnoha ukrajinským uprchlíků, kteří si nevěděli rady, a kterým pomohla s orientací v jiném státě. Pomohli jsme jim začít znovu. Některí z nich chtějí zůstat, někteří se chtějí vrátit do rozvrácené země, a podílet se na její obnově. Pravděpodobně při tom využijí i zkušenosti, které nabyli v České republice, ve svobodné zemi, kde fungují státní instituce i pomáhající neziskové organizace jako třeba Oblastní charita Ústí nad Orlicí.